Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6CdoR/7/2024
Identifikačné číslo spisu:	1521201958
Dátum vydania rozhodnutia:	10.12.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1521201958.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletého Y. L., narodeného XX. P. XXXX, W., W. XX, zastúpeného Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava ako opatrovníkom, matky Y. L., narodenej XX. E. XXXX, W., W. XX, zastúpenej splnomocnenkyňou JUDr. Milan Ficek, advokát, s.r.o., Bratislava, Žilinská 14, IČO: 47 232 757 a otca U. P., narodeného X. Y. XXXX, W., L. XX, zastúpeného JUDr. Matejom Oslackým, advokátom, Bratislava, Jarabinková 8E, IČO: 53 580 842, o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností, vedenej na Mestskom súde Bratislava II pod sp. zn. B5-68P/98/2021, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 19. decembra 2023 sp. zn. 11CoP/41/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 19. decembra 2023 sp. zn. 11CoP/41/2023 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Bývalý Okresný súd Bratislava V (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 7. decembra 2021 č. k. 68P/98/2021-151 zvýšil výživné otca na maloletého Y. zo sumy 150 € na sumu 250 € mesačne s účinnosťou od 27. augusta 2021, ktoré je otec povinný platiť vždy do 15. dňa toho-ktorého mesiaca vopred k rukám matky (výrok I.) a súčasne rozhodol, že otec nemá nedoplatok na zročnom výživnom na maloletého Y. za obdobie od 27. augusta 2021 do 30. novembra 2021 (výrok II.). Ďalej upravil styk otca s maloletým nasledovne: každý nepárny týždeň v roku v utorok od 14:00 hod. do stredy do 08:00 hod. a vo štvrtok od 14:00 hod. do 19:00 hod., každý párny týždeň v roku od piatka od 14:00 hod. do nedele do 19:00 hod., počas jarných prázdnin v nepárnom kalendárnom roku od 15:00 hod. od piatku predchádzajúceho začiatku jarných prázdnin vyhlásených MŠ SR pre samosprávny kraj, v ktorom maloletý navštevuje školské zariadenie, do posledného dňa jarných prázdnin do 18:00 hod., počas veľkonočných sviatkov v každom kalendárnom roku vo Veľkonočný pondelok od 08:00 hod. do 15:00 hod., počas letných prázdnin v párnom kalendárnom roku od 1. júla od 10:00 hod. do 16. júla do 10:00 hod. a od 1. augusta od 10:00 hod. do 16. augusta do 10:00 hod., a v nepárnom kalendárnom roku od 16. júla od 10:00 hod. do 31. júla do 10:00 hod. a od 16. augusta od 10:00 hod. do 31. augusta do 10:00 hod., počas vianočných sviatkov v každom párnom kalendárnom roku od posledného školského dňa, ktorý predchádza zimným prázdninám od 14:00 hod. do 25. decembra do

16:00 hod., a každý nepárny kalendárny rok od 2. januára od 16:00 hod. do 4. januára do 16.00 hod. a od 25. decembra od 16:00 hod. do 2. januára nasledujúceho roka do 16:00 hod., s tým, že matka je povinná dieťa na styk s otcom pripraviť a v určený čas ho v mieste svojho bydliska odovzdať otcovi; otec je povinný na tom istom mieste dieťa matke riadne a včas vrátiť a v prípade, ak bude maloletý navštevovať školské zariadenie, otec je oprávnený odovzdať a vyzdvihnúť si maloletého počas úpravy styku v tomto zariadení (výrok III.). Takýmto rozsudkom zmenil svoj rozsudok z 2. novembra 2016 č. k. 17P/246/2016-105 v časti výšky výživného aj ďalší svoj rozsudok z 12. augusta 2019 č. k. 59P/341/2018-42 v časti rozsahu styku otca s dieťaťom (výrok IV.). Napokon rozhodol, že rozsudok nadobúda vykonateľnosť vo výroku III. jeho doručením v zmysle § 233 CSP (výrok V.) a že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (výrok VI.).

2. Takéto svoje rozhodnutie odôvodnil právne ustanoveniami § 24 ods. 4, § 26, § 28 ods. 2, § 36 ods. 1, § 62 ods. 2, 4 a 5, § 65 ods. 1, § 75 ods. 1, § 77 ods. 1 a § 78 ods. 1 a 3 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení (ďalej tiež len „ZoR“), čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa (príloha oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 104/1991 Zb.), čl. 24 Charty základných práv Európskej únie a § 233 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „CSP“). Zo skutkového stavu ustáleného vykonaným dokazovaním dospel k záveru, že je tu dôvod na zvýšenie výživného (otcovi ako rodičovi, ktorý maloletého nemá zvereného do osobnej starostlivosti). Pri určení výživného ustálil ako objektívny mesačný výdavok na dieťa sumu 490 €, a keďže v tomto konkrétnom prípade sa majú obaja rodičia rovnodielne podieľať na výžive a výchove dieťaťa (keďže príjem otca a potencionálny príjem matky sú obdobné), a majúc určený strop po 310 € (ktorý platí až do 9. ročníka základnej školy dieťaťa), určil potrebu zvýšenia výživného otcovi ním zvoleným spôsobom (490 € : 2 rodičia = 245 €, po zaokrúhlení 250 €). Sekundárne bolo prihliadnuté aj na fakt, že otec navyše mesačne platí synovi športový krúžok 50 €. Ak výživné bolo zvýšené od 27. augusta 2021 a otec platil preukázateľne bežné výživné 150 € mesačne, súd skúmal, či otcovi nevznikol nedoplatok na výživnom za obdobie od 27. augusta 2021 do 30. novembra 2021 (do posledného dňa mesiaca predchádzajúceho tomu, v ktorom rozhodol súd a to pred 15. dňom mesiaca). Otec v priebehu konania zaplatil preukázateľne o 350 € viac (200 € na školské pomôcky + 3 x 50 € na krúžok), ktoré žiadal započítať do prípadného nedoplatku na výživnom. Ak suma majúca byť doplatená za vyššie uvedené obdobie činila 316,12 € [3 x 100 € za mesiace september až november 2021 + 16,12 € za pomernú časť 5 z 31 dní augusta rovnakého roka (od 27. do 31. dňa tohto mesiaca)] a suma zaplatená otcom navyše takýto nedoplatok presiahla, namieste bolo rozhodnúť, že otec nedoplatok na výživnom už zročnom nemá. V časti úpravy styku otca s maloletým odôvodnil súd prvej inštancie svoj rozsudok tým, že po spárovaní časových úsekov navrhnutých rodičmi ohľadom rozsahu styku vyšla zhoda v časti stretávania sa cez víkend, od piatku do nedele a súd tento čas akceptoval v matkou uvádzanom čase od 14:00 hod. v piatok do 19:00 hod. v nedeľu a jeden týždeň upravil styk takto. Následne druhý týždeň obaja rodičia navrhli, aby určité poobedia po škole trávil syn s otcom. Mal za to, že je v prospech maloletého, aby sa aj v druhý týždeň s otcom stretával a to dvakrát do týždňa, pričom v štvrtok, kedy má krúžok, bude povinný syna matke priviesť. Druhý deň stretnutí v tomto týždni súd určil na utorok a to aj s prespaním do stredy. Vychádzal z toho, že dieťa má právo tráviť čas s obomi rodičmi nielen cez víkend, ale aj počas školského týždňa aspoň na niekoľko hodín v záujme, aby sa aj s druhým rodičom mohlo porozprávať aj o svojich školských aktivitách či činnosti na krúžkoch. Bral do úvahy argumenty matky a dôraz na riadnu prípravu syna do školy, preto vyhovel matke a neurčil otcovi stretnutia s prespaním v obidva dni v týždni, ale len jeden deň a to v utorok (kedy Y. žiadny krúžok nemá). Súd pritom vychádzal z myšlienky dať otcovi priestor, aby sa plnohodnotne synovi venoval, riadne si pozrel úlohy syna na internetovej stránke základnej školy (nie len v jeho zošitoch) a všetky úlohy si s ním riadne urobil; taktiež aby dieťa riadne naučil na ďalší deň do školy a to aj na prípadné písomky a do školy ho samozrejme doviedol včas ešte pred 08:00 hod., a to s desiatou a zabezpečením obeda, ktorý bude pre syna s intoleranciami ľahko stráviteľný. Dodal, že je len na otcovi, ako sa tejto „role“ zhostí a využije šancu byť pre syna nielen rodičom na pohratie, ale aj rodičom, ktorý zvládne to, čo matka (dieťa zo školy doviezť, navariť mu čerstvé jedlo, naučiť ho a preskúšať, prípadne s ním urobiť projekt do školy a ráno ho včas do školy doviezť). Utorok za takýmto účelom vybral z dôvodu, že otec v rámci obrany uvádzal, že vo štvrtok sa so synom nestíha naučiť, lebo syn má krúžok a potom ho vezie matke. Takto bude mať otec

priestor presvedčiť matku, že sa môže na neho už spoľahnúť a nič ohľadom školy a syna nezanedbá. Zároveň však upozornil (súd) otca, že pokiaľ syn príde v utorok k nemu s úlohou, prípadne projektom (ktorý by mal mať hoc aj až o dva dni priniesť do školy), tak bude na ňom s týmto synovi pomôcť a neprenášať tu povinnosť na matku a doplnil, že samozrejmosťou je povinnosť otca pripraviť takto syna do školy aj v čase, keď ho bude mať cez víkend, lebo matke ho bude odovzdávať až o 19:00 hod. Nevyhovel otcovi, aby mohol dieťa vodiť až v pondelok ráno do školy preto, že je potrebné, aby sa učil svojej zodpovednej príprave dieťaťa do školy postupne začínajúc vo vyššie uvádzaný utorok. Bol presvedčený, že pokiaľ otec ukáže matke, že to zvláda, budú sa vedieť aj mimosúdne dohodnúť, že dieťa pôjde od neho až v pondelok priamo do školy. Súd ďalej nevyhovel otcovi v každom týždni so začiatkom stretnutí v štvrtok aj napriek aktuálnemu krúžku dieťaťa v tento deň z dôvodu, že aj matka má právo dieťa na tento krúžok vodiť. Pokiaľ sa v záujme vzájomnej komunikácie však dohodnú inak (navyše), to už súd necháva na nich. Práve z dôvodu krúžku vo štvrtok súd nevyhovel otcovi v časti návrhu na prespanie syna u neho zo štvrtka na piatok, ale zmenil to z utorka na stredu. Nakoľko niektoré dni si bude otec syna preberať v škole a aj v škole ráno odovzdávať, súd v rámci úpravy miesta odovzdávania dieťaťa určil alternatívne bydlisko matky a aj školské zariadenie dieťaťa. Vzhľadom na rozdielnosť návrhov rodičov aj v otázke úpravy styku cez prázdniny a sviatky súd obligatórne rozhodoval o návrhu i v tejto časti. Pri posudzovaní oboch návrhov vyhodnocoval najlepší záujem dieťaťa a ak sa rodičia zhodli na tom, aby mal otec osobitne upravený styk cez prázdniny, ale navrhovali rozdielne časy odovzdávania a preberania si Y., čas odovzdávania ustálil na 14:00 hod a 15:00 hod. hlavne cez školský rok, kedy Y. chodí do družiny a vyučovanie vrátane družiny má minimálne do 14:00 hod. V otázke styku cez letné prázdniny súd vyhovel návrhu otca, vychádzajúc z toho, že ide (rozumej pôjde po prvý raz) o letné prázdniny so začiatkom v roku 2022, Y. bude ešte starší a nastolí sa tak rovnodielne rozložená možnosť podieľať sa na výchove a spoločných zážitkoch každého rodiča s dieťaťom, ak navyše aj sám Y. súdu vo vyjadrení uviedol, že chodí na dovolenky s oboma rodičmi a chce, aby sa mu otec viac venoval. Otázku vianočných prázdnin súd upravil tak, že rozdelil celé vianočné obdobie a zimné prázdniny dieťaťa. V prospech matky svedčilo, že mala záujem, aby každý rok bol syn s otcom na niekoľko hodín denne, návrh otca bol však iný (skôr žiadal byť so synom v konkrétne časové ucelené úseky) a tu okresný súd vyhovel jemu - s tým rozdielom, že spôsobom zodpovedajúcim jeho návrhu styk upravil na miesto nepárneho roka (tu by išlo o rok 2021) v období od posledného školského dňa pred zimnými prázdninami do 25. decembra na párny rok. Takto rozhodol z dôvodu, že doposiaľ Y. u otca na Štedrý deň neprespal, má zaužívané zvyky s matkou, a takto bude mať matka dostatok času syna pripraviť na styk otca na dlhší čas od 25. decembra do 2. januára nasledujúceho roka, prípadne si so synom urobiť polovicu úloh a zadaní zo školy. Druhým dôvodom úpravy so začiatkom od párneho roku je ten, že aktuálne (i tu rozumej v čase rozhodovania súdu prvej inštancie pred viac než 4 rokmi - pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) je Y. prváčik, v škole sa učí čítať a písať, učitelia dávajú deťom veľa úloh aj na tieto prázdniny a sviatky a teda aby matka mala tento rok možnosť skontrolovať, či si otec niektoré úlohy so synom robil, a ak áno, ktoré a v akom rozsahu. Taktiež styk so začiatkom od 2. januára upravil len do 4. januára (a nie v zmysle návrhu otca do prvého školského dňa) z dôvodov vyššie uvedených, teda otec sa musí naučiť byť zodpovedný aj za plnenie si školských povinností dieťaťa v prvých školských rokoch, aj v druhom a treťom roku bude potrebovať dohľad a tak je potrebné, aby otec najprv matku presvedčil o jeho schopnosti dieťa aj po zimných prázdninách nachystať do školy vrátane úloh či robenia aj nepovinných školských cvičení. Námietky matky voči širšej úprave styku otca s maloletým a dôvody ňou v tomto smere uvádzané (že otec vo veku 42 rokov nevlastní žiadnu nehnuteľnosť, že je dlžník, že si so synom neurobil úlohu alebo že predložila dvakrát neskorý príchod syna do školy), podľa súdu prvej inštancie na zabránenie otcovi v širšom rozsahu styku so synom nepostačujú, ak prihliadnuť bolo treba na to, že matka nedoložila celú dochádzku syna do školy od septembra 2021 (preto ani nešlo objektívne posúdiť, či v ostatné dni bol Y. privedený rodičmi do školy včas), nebolo možné vychádzať len zo subjektívneho pocitu matky, že u otca si Y. neurobí isto viac úloh (keď zatiaľ bola len jedna) a apeloval na rodičov a potrebu ich spolupráce a komunikácie. Nepripustil pritom návrh matky na opätovný výsluch maloletého z dôvodu, že v inom konaní (ohľadom výchovného opatrenia) sa Y. vyjadril ku všetkému podstatnému a už vtedy sa ho súd pýtal tiež na otázku širšieho rozsahu jeho styku s otcom. Rozhodnutie o predbežnej vykonateľnosti rozhodnutia o styku odôvodnil súd prvej inštancie aplikáciou § 233 CSP cez analógiu legis, keď mal preukázané splnenie podmienok, a

to jednak žiadosťou otca, a jednak tým, že z celého dokazovania vyplynulo, že pokiaľ by súd nerozhodol o predbežnej vykonateľnosti, maloletému aj jeho otcovi by hrozilo nebezpečenstvo ťažko nahraditeľnej alebo značnej ujmy v podobe zväčšujúceho sa vzájomného citového odlúčenia a citovej stagnácie.

3. Krajský súd v Trnave (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) rozsudkom z 19. decembra 2023 sp. zn. 11CoP/41/2023 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie na odvolanie otca podľa § 387 ods. 1 aj 2 CSP potvrdil (výrok I.) a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania (výrok II.).

4. Na podporu takéhoto svojho rozhodnutia v jeho odôvodnení uviedol, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie potrebné na zistenie skutočného stavu veci v dostatočnom rozsahu, výsledky tohto dokazovania jednotlivo i vo vzájomných súvislostiach dôkladne a správne vyhodnotil, pričom dospel k správnym skutkovým zisteniam a súčasne vec i správne právne posúdil. Odvolací súd sa preto stotožnil i s odôvodnením napadnutého rozsudku, s poukazom na § 387 ods. 2 CSP konštatujúc správnosť jeho dôvodov. Nenašiel dôvod, pre ktorý by sa mal od skutkových alebo právnych záverov súdu prvej inštancie odchýliť, a nemohol preto dať za pravdu odvolateľovi. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplnil, že po preskúmaní odôvodnenia napadnutého rozsudku dospel k záveru, že nemožno súhlasiť s názorom odvolateľa, že odôvodnenie napadnutého rozsudku je nepreskúmateľné vzhľadom na nedostatok dôvodov, nakoľko toto základné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu obsahuje. Súd v odôvodnení rozhodnutia nemusí dať odpoveď na každú otázku, každý argument účastníka, ale musí reagovať na tie, ktoré majú pre konanie podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzal do všetkých detailov konania uvádzanými účastníkmi. Odôvodnenie rozhodnutia tak nemusí dať odpoveď na každú jednu poznámku, či pripomienku účastníka, ktorý ju nastolil. Je však nevyhnutné, aby bolo reagované na podstatné a relevantné argumenty (odkazujúc napríklad na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky - ďalej tiež len „ústavný súd“ - sp. zn. II. ÚS 251/2004, III. ÚS 209/2004, II. ÚS 200/2009 a podobne). Odôvodnenie napadnutého rozsudku podľa názoru odvolacieho súdu vyššie uvedenému zodpovedá a je samozrejmé, že odvolateľ s niektorými skutkovými závermi súdu nesúhlasí. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia odôvodnil, ako dospel k záveru o preukázaní objektívnych mesačných výdavkov na maloletého vo výške 490 €, pričom odvolací súd poukazuje na odôvodnenie napadnutého rozsudku (bod 43.). Okresný súd uviedol tiež, prečo ustálil výdavok na špeciálnu stravu vo výške 300 €, pričom i tu svoj skutkový záver odôvodnil. Podľa odvolacieho súdu i z lekárskej správy predloženej otcom v odvolacom konaní vyplynulo vykazovanie maloletým miernej pozitivity na kravské mlieko, jablko a zeler a bolo potrebné zohľadniť, že v čase vyšetrenia dodržiaval nízkohistamínovú diétu. Za nedôvodnú považoval odvolací súd námietku otca týkajúcu sa výdavku za doučovanie anglického jazyka, keď len znalosť tohto jazyka zo strany matky ešte neznamená, že tento výdavok nie je nevyhnutný, pretože nie každý, kto ovláda cudzí jazyk, má schopnosť i učiť/doučovať. Nebola dôvodnou námietka otca voči výdavku na pekárenské výrobky v sume 100 € mesačne, pretože súd na túto položku neprihliadal. Naopak bolo potrebné prihliadnuť na to, že otec navrhol výživné zvýšiť na sumu 220 € mesačne s tým, že bude dieťaťu ďalej platiť mesačné poplatky v súvislosti s tréningami MMA vo výške 50 € a teda bol ochotný platiť (fakticky) výživné 270 € mesačne. Súd prvej inštancie napriek tomu výživné zvýšil na sumu 250 €, s čím matka súhlasila. Za nedôvodné považoval odvolací súd námietky otca voči rozhodnutiu v časti úpravy jeho styku s maloletým, keď súd prvej inštancie svoje rozhodnutie vyčerpávajúcim spôsobom odôvodnil, vyporiadal sa so všetkými námietkami otca a pretože tento v odvolaní reagoval obdobne, odvolací súd aj tu odkázal na odôvodnenie napadnutého rozsudku v tejto časti (body 49. - 51.) dôvodiac tiež, že upravený rozsah styku zodpovedá rozhodovacej činnosti súdov aj záujmom maloletého so zohľadnením jeho veku, povinnej školskej dochádzky i záujmovej činnosti. Napokon k ostatnému návrhu otca na úpravu styku odvolací súd uviedol, že táto úprava by už skôr zodpovedala striedavej osobnej starostlivosti, z obsahu spisu však nevyplývala dôvodnosť a vhodnosť takej úpravy.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal otec (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie namietajúc, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP]. Navrhol zrušiť rozsudky

oboch nižších súdov a vec vrátiť na ďalšie konanie súdu prvej inštancie (ktorým sa inak v dôsledku zmien v sústave súdov stal už dnešný Mestský súd Bratislava II). Namietal, že odvolací súd nevykonal vo veci dokazovanie a to i napriek tomu, že on (otec) v odvolaní poukázal na nesprávne (neúplné) zistenie zdravotného stavu maloletého, resp. jeho zmenu (zlepšenie), ktoré si už nevyžaduje opatrenia na strane stravy v pôvodnom rozsahu, najmä ale od rozhodnutia súdu prvej inštancie uplynuli viac ako dva roky a odvolací súd takto založil dovolaním napadnutý rozsudok na skutkovom stave zistenom pred rozhodne nie zanedbateľným časom. Plynutím času došlo pritom k podstatným zmenám na strane maloletého (napr. zmena školského rozvrhu, zmena záujmov maloletého v dôsledku jeho vývoja). Dovolateľ argumentoval, že v čase rozhodovania odvolacieho súdu úprava styku podľa ním potvrdeného rozsudku súdu prvej inštancie platila už dva roky (viď predbežná vykonateľnosť) a v rozhodnutí o odvolaní súd nijako nereflektoval, ako otec v kontexte vyššie uvedeného realizuje styk s maloletým, a teda či nenastala zmena pomerov (rozumej ďalšia), odôvodňujúca rozšírenie styku. Odvolací súd len formalisticky uviedol, že sa stotožňuje s posúdením veci súdom prvej inštancie, nakoľko však na podanom odvolaní otec zotrval (nevzal ho späť), muselo byť zrejmé, že k mimosúdnej dohode s matkou o širšom rozsahu styku navrhovanom otcom (prespanie až do pondelka v párny týždeň, resp. do štvrtka v nepárny týždeň) neprišlo. Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu preto považuje za arbitrárny, a jeho odôvodnenie za nepreskúmateľné, z ktorého nie je (o. i.) zrejmé, dokedy má otec „presviedčať“ matku, že sa dokáže o maloletého postarať tak, aby s ním mohol realizovať styk v širšom rozsahu. Podľa názoru otca dva roky (medzi rozhodnutiami oboch nižších súdov) boli dostatočne dlhý čas na urobenie si súdom záveru, či je otec schopný sa o syna plnohodnotne postarať, odvolací súd ale pri svojom rozhodovaní túto otázku (a odpoveď na ňu) úplne opomenul, nezaoberal sa námietkami odvolateľa (neskoršieho dovolateľa) a pri svojom rozhodnutí nezohľadnil ani časový kontext rozhodovania. Dovolateľ sa dovolaním pritom nedomáha odpovedí na všetky ním nastolené otázky v doterajšom konaní (pred oboma nižšími súdmi), ale len tých, ktoré boli zásadné pre uplatnenie jeho práv v konaní, a s ktorými sa (podľa jeho názoru) nižšie súdy riadne nevysporiadali a aj z tohto uhla pohľadu napadnutý rozsudok je prekvapivý, zmätočný a nepreskúmateľný.

6. Matka navrhla dovolanie odmietnuť, alternatívne zamietnuť.

7. Opatrovník dovolací návrh nepodal.

8. Na konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa vzťahuje zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „CMP“). Na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak (§ 2 ods. 1 CMP). Keďže CMP v niektorých ustanoveniach o dovolaní (tretí diel tretej hlavy prvej časti CMP) s výnimkou nedostatku viazanosti dovolacieho súdu rozsahom dovolania vo veciach, v ktorých možno začať konanie aj bez návrhu (§ 77 CMP v spojení s § 121 rovnakého zákona) neustanovuje inak, dovolací súd ďalej skúmal možnosť aplikácie ustanovení CSP pre konanie o dovolaní otca maloletého dieťaťa.

9. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorého neprospech (z procesného hľadiska) bol napadnutý rozsudok vydaný (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety za bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolaniu treba priznať úspech.

10. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, rozhodnutie napadnúť dovolaním nemožno (úspešne). Tie rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, zákonodarca vymenoval v ustanoveniach §§ 420 a 421 CSP.

11. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto

v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, a/alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

13. V prejednávanej veci otec vyvodzoval prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietajúc nedostatočné odôvodnenie (arbitrárnosť) rozhodnutia odvolacieho súdu predovšetkým so zreteľom k časovému odstupu medzi rozhodnutiami oboch nižších súdov a faktoru, že odvolací súd k vydaniu svojho potvrdzujúceho rozsudku pristúpil bez toho, aby vykonal (doplnil, či aspoň zopakoval) dokazovanie.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov priznáva.

15. Súčasťou už dostatočne stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je, že z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z toho potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porovnaj napríklad I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, resp. aj 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018 - bod 26. a 5Cdo/57/2019 - body 9. a 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, alebo ak proces (postup rozhodnutiu predchádzajúci) trpí rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

16. Najvyšší súd už vo svojich rozhodnutiach vydaných v režime skoršej úpravy procesného práva opakovane uviedol to, na čom nemá dôvod nič meniť ani neskôr a síce, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP [skôr § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku - zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, účinného do 30. júna 2016 vrátane) nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). So zreteľom na to bolo potrebné pristúpiť aj tentoraz k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa, že procesne nesprávnym postupom súdu (v tomto prípade primárne súdu odvolacieho) bolo zasiahnuté do jeho práva na spravodlivý proces. Výsledkom takého posudzovania (skúmania prieniku predstáv dovolateľa a dovolacieho súdu o atribútoch práva na spravodlivý proces) musel byť potom záver, že v tomto konkrétnom prípade napadnutý rozsudok, ako i jemu predchádzajúci postup odvolacieho súdu požiadavkám na spravodlivé súdne konanie nezodpovedali.

17. Podľa čl. 6 Základných princípov CMP súd postupuje v súčinnosti s účastníkmi konania tak, aby

zistil skutočný stav veci (v tejto súvislosti porovnaj i § 35 CMP, podľa ktorého súd je povinný zistiť skutočný stav veci) a súd je povinný na účely zistenia skutočného stavu veci vykonať všetky potrebné dôkazy, aj keď ich účastníci konania nenavrhli (tu potom porovnaj tiež § 36 CMP, podľa ktorého je súd povinný vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu veci).

18. Podľa čl. 8 Základných princípov CMP na prejednanie veci sa nariaďuje ústne pojednávanie, ak zákon neustanovuje inak.

19. Podľa § 23 ods. 2 vety prvej CMP ak tento zákon neustanovuje inak, možno začať konanie aj bez návrhu; podľa § 40 rovnakého zákona súd môže prekročiť návrhy účastníkov a prisúdiť viac, než čoho sa domáhajú, aj vtedy, ak sa konanie mohlo začať aj bez návrhu a napokon podľa § 68 CMP odvolací súd dokazovanie zopakuje alebo doplní, ak to pre zistenie skutočného stavu veci považuje za potrebné.

20. Podľa § 217 ods. 1 vety prvej CSP pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia.

21. Podľa § 385 ods. 1 CSP na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

22. Podľa § 387 ods. 3 vety druhej CSP odvolací súd sa v odôvodnení (potvrdzujúceho rozsudku - pozn. najvyššieho súdu) musí vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

23. Z obsahu spisu vyplýva, že ustanoveniami zhora sa odvolací súd neriadil (či prinajmenšom tak neurobil - úmerne okolnostiam tohto konkrétneho prípadu a aj povahe veci - dostatočne).

24. Konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloleté deti (o aké ide aj v tentoraz prejednávanej veci) je totiž jedným z konaní, ktoré už vyššie spomínaná skoršia úprava civilného procesu, teória procesného práva, z nich vychádzajúca dlhoročná (teda už aj patrične ustálená) rozhodovacia prax súdov a od roku 2016 aj osobitná legislatívna úprava v samostatnom zákone (v CMP) zaraďuje do skupiny mimosporových (alebo tiež nesporových) konaní. Tieto konania sa vyznačujú viacerými špecifikami (v porovnaní s pravidlami vlastnými sporovému procesu odlišnosťami). Ich účelom (alebo - matematicky - spoločným menovateľom) je záujem na zvýšenej ochrane záujmov tých osôb, o ktorých právach a právom chránených záujmoch sa primárne koná (tu maloleté dieťa). Okrem možnosti začatia konania aj bez návrhu, nedostatku viazanosti súdu návrhom (ak konanie začalo na jeho základe), obmedzení navrhovateľa v dispozícii s návrhom a ďalších potom tým, čo je tu z pohľadu dosiahnutia zákonodarcom vytýčeného cieľa najdôležitejším, je založenie konania ako celku na teoretickom princípe materiálnej (nielen formálnej) pravdy, ktorého vyjadrením je zakotvenie povinnosti súdu zistiť skutočný stav veci (nie skutkový stav). Akokoľvek je ambícia spoznať realitu evidentne skôr cieľom, ku ktorému sa možno (podľa okolností a spravidla úmerne záujmu zúčastnených na riadnom objasnení skutočností významných pre rozhodnutie) buď viac alebo menej priblížiť, rozdiel oproti sporovému procesu je tu zjavný a prejavuje sa predovšetkým v procese dokazovania, v ktorom súd nie je len istým arbitrom nad stranami nesúcimi bremená tvrdení a dôkazov a tiež z ich unesenia (či neunesenia) plynúcu zodpovednosť za výsledok sporu, ale v rámci obstarávania podkladov pre rozhodnutie má povinnosť aktívnejšieho prístupu a takto i zvýšenú ingerenciu aj navzdory prípadnej pasivite účastníkov vrátane trvania ním na dokazovaní až do času, v ktorom povinnosť zistiť skutočný stav veci pôjde objektívne považovať za splnenú (v tej najväčšej možnej miere a spravidla za stavu nemožnosti už od súdu spravodlivo požadovať, aby konal ďalej, avšak za cenu popretia ďalších základných princípov mimosporového procesu o rýchlej a účinnej ochrane práv, o čo najrýchlejšom prejednaní a rozhodnutí veci, o predchádzaní zbytočným prieťahom, ako aj konaní hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb - v tejto súvislosti porovnaj tiež čl. 5 ods. 2 a čl. 12 Základných princípov CMP).

25. Dovolateľ odvolaním (okrem iného) namietal, že „nerozumie, ako dospel súd prvej inštancie k záveru o odôvodnenosti výdavku na stravovanie pre Y. vo výške 300 € mesačne, keď matka súdu nepredložila

jediný dôkaz o zvýšených výdavkoch na stravovanie dieťaťa v dôsledku jeho histamínovej intolerancie, zároveň pred súdom uviedla, že si necháva piecť chlieb a palacinky v sume 100 € a že ide iba o výdavok na pečivo pre maloletého Y., lebo jej výdavky na stravu predstavujú iba 100 - 150 €“ a upriamil pozornosť odvolacieho súdu na tú skutočnosť, že „matke bola taktiež diagnostikovaná histamínová intolerancia, pričom podľa jej argumentácie výdavok na stravu pre 6 ročné dieťa predstavuje takmer 4-násobnú výšku oproti výdavku na jej stravu, čo on považuje za absurdné“ (strana 4 odvolania na č. l. 173 p. v. spisu). Nešlo pritom inak, než dať mu za pravdu v tom, že pokiaľ odvolací súd k týmto jeho tvrdeniam (ktoré z pohľadu objasnenia „sumára“ potrieb maloletého vyjadrených finančne nešlo označiť za nepodstatné) nezaujal žiadne stanovisko (čo inak obdobne platilo pri len paušálnom odmietnutí požiadavky otca na širší rozsah práva na styk s maloletým s úvahou, že by tu šlo už - fakticky - o striedavú osobnú starostlivosť, na ktorú podľa odvolacieho súdu dôvod nebol), došlo tým k porušeniu zákonnej povinnosti podľa § 387 ods. 3 vety druhej CSP, ktoré sa prejavilo tiež v rovine práva účastníka súdneho konania na riadne odôvodnené súdne rozhodnutie a to v miere atakujúcej limity práva na spravodlivý proces.

26. Tým pre udržateľnosť napadnutého rozsudku ešte podstatnejším bol potom spôsob naloženia odvolacieho súdu s odvolaním neskoršieho dovolateľa s prihliadnutím k časovému odstupu medzi rozhodnutiami oboch nižších súdov (kde bolo celkom bez významu, že neskorší čas rozhodovania odvolacieho súdu bol zapríčinený jeho sporom o príslušnosť s iným krajským súdom, vyvolaným zmenou predpisov o organizácii súdov aj procesných predpisov). Odvolací súd sa totiž rozhodol pre potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie bez nariadenia pojednávania a tak aj bez priznaného doplnenia či zopakovania dokazovania (hoci súčasťou odôvodnenia jeho rozsudku sa stal i poukaz na listinu - lekársku správu - predloženú otcom až v odvolacom konaní) potom, čo už od vydania rozhodnutia súdu prvej inštancie uplynuli viac než dva roky. Ak tak ale urobil v konaní, v ktorom je rozhodujúcim faktorom ovplyvňujúcim podobu rozhodnutia zmena pomerov (resp. neexistencia zmeny) a navyše s vedomím založenia otcom spochybňovaného rozsudku súdu prvej inštancie (tu najmä pri úprave styku) aj na premenných, akými je vek maloletého a navštevovanie ním prvého ročníka základnej školy vrátane rôznych krúžkov, takáto jeho stávka na predpoklad, že v období medzi rozhodnutiami oboch nižších súdov neprišlo už k žiadnej ďalšej zmene pomerov popri tom, že ju bez preháňania možno nazvať trúfalosťou, by mohla vyjsť nanajvýš vtedy, ak by nedostatok žiadnej ďalšej zmeny pomerov bol verifikovaný prinajmenšom zhodnými skutkovými tvrdeniami účastníkov za stavu neexistencie pochybnosti súdu o ich pravdivosti a (do tretice) nezrozpornosti takých tvrdení s vykonaným dokazovaním (tu porovnaj tiež § 37 CMP). O takýto prípad tu však z povahy veci (ktorá naprieč celou sústavou súdov doputovala až na najvyšší súd) nemohlo ísť už pre absenciu príslušných zhodných skutkových tvrdení.

27. Ak potom odvolací súd pochybil (odhliadnuc od iných opomenutí) aj tým, že pri rozhodovaní o už zročnom výživnom vychádzal rovnako z ničím nepodloženého záveru, že dlh nevznikol ani v čase medzi rozhodnutím súdu prvej inštancie a jeho rozhodnutím (napriek ochote otca plynúcej i z jeho odvolacieho návrhu platiť po zvýšení nanajvýš 220 € mesačne) a súčasťou výroku svojho rozsudku neurobil tiež nové rozhodnutie o zročnom výživnom reagujúce aspoň (ako najnutnejšie minimum) na časový posun (keď v čase rozhodovania o odvolaní bolo zročným výživné už do 31. decembra 2023), pre účely zovšeobecnenia správnych postupov v obdobných veciach žiadúcim sa javí vyslovenie záverov, že I. ak od rozhodnutia súdu prvej inštancie vo veci starostlivosti súdu o maloletých uplynul dlhší čas, predpokladajúci ďalšiu zmenu pomerov, odvolací súd možnosť úvahy o potrebnosti zopakovania alebo doplnenia dokazovania za účelom zistenia skutočného stavu veci (§ 68 CMP) a takto aj možnosť vyhnúť sa nariadeniu pojednávania slúžiaceho na vykonanie dokazovania nemá a II. súčasťou výroku každého konečného rozhodnutia odvolacieho súdu o výživnom pre maloleté dieťa musí byť aj nové rozhodnutie o už zročnom výživnom.

28. Praktickým dôsledkom neriadenia sa odvolacieho súdu tiež práve priblíženými úvahami bolo porušenie práva dovolateľa, ale aj ostatných účastníkov konania na spravodlivý proces - na riadne odôvodnené súdne rozhodnutie, na vykonanie jemu predchádzajúceho dokazovania, spôsobilého objasniť skutočný stav veci aj na rozhodnutie autoritatívne (výrokom) zaujímajúce stanovisko ku všetkým

rozhodujúcim aspektom problému. Dovolanie namietajúce zaťaženie konania vadou tzv. zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP tak bolo (v súlade s konštrukciou mimoriadneho opravného prostriedku, o ktorom je reč) nielen prípustným, ale aj dôvodným (vecne opodstatneným).

29. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP) a ak zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami preto zrušil len rozsudok odvolacieho súdu (ako celok) a vec vrátil na ďalšie konanie jemu, majúc za to, že náprava zrušením len rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP), vychádzajúc pritom z toho, že tým, komu bolo v tomto prípade namieste pričítať dovolaním vytýkanú vadu zmätočnosti, bol práve odvolací súd.

30. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

31. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.